

Pred 50 leti v Gorici

V nedeljo, 10. junija, je poteklo natančno pol stoletja, odkar je Mussolinijeva Italija napovedala vojno Veliki Britaniji in Franciji ter njunim zaveznikom, ki so se od septembra leta 1939 vojskovali proti Hitlerjevi Nemčiji. Ta je v tistih dneh bila na višku svoje moči. Bila je na tem, da spravi na kolena Francijo, saj so nemške motorizirane enote že prodirale proti Parizu in je torej manjkalo le nekaj dni do kapitulacije Francije.

Tedaj sem bil študent četrtega razreda škofijske klasične gimnazije v Gorici in se še prav dobro spominjam, kako je vodstvo zavoda z rektorjem Valdamarinom na čelu odredilo konec maja in na začetku junija posebne molitve za mir v veliki zavodovi kapeli. Skupina slovenskih dijakov v mojem razredu se je seveda udeleževala teh pobožnosti, vendar pri njih ni aktivno sodelovala. Nihče od predstojnikov — prefektov ali asistentov — nam tedaj ni izustil niti besedice, iz katere bi mogli sklepati, da pravzaprav nismo dolžni zavestno ali s srcem sodelovati pri teh molitvah, čeprav so se organizatorji radi sklicevali celo na najvišjo cerkveno avtoriteto v Rimu. Naša slovenska skupina ne samo, da ni aktivno sodelovala, temveč si je celo želela, da bi Mussolini napovedal vojno zaveznikom. Zakaj smo tedaj nekateri tako ravneli? Čeprav večina od nas ni bila stara niti 15 let, je nekako nagonsko čutila, da more naše ljudstvo na Primorskem rešiti pred narodno smrtjo le vojaški poraz tedanje fašistične Italije, do takšnega poraza pa lahko pride le, če se italijanski fašizem postavi na stran Hitlerjeve Nemčije.

Prav dobro se še spominjam tistega dneva, ko smo v prostorni pritlični zavodovi obednici morali po radiu poslušati Mussolinijeva izvajanja z balkona na trgu Venezia v Rimu. Histerično navdušeni množici je poročal, da je veleposlanikoma obeh sovražnih držav sporočil italijansko vojno napoved. Ne morem reči, da smo v tistem trenutku žareli od sreče kot tisti na trgu Venezia v Rimu. Toda v naših srcih je tedaj zavladal velik mir in smo si po mnogih dneh negotovosti pošteno oddahnili. Globoko smo namreč bili prepričani, da se za fašistično Italijo začčenja zaton in da se našemu ljudstvu bliža rešitev.

Nihče od nas se seveda tedaj ni mogel niti predstavljati, koliko gorja bo naše ljudstvo na Primorskem moralo še prestati, koliko naših sovrstnikov bo moralo žrtvovati svoja življenja, koliko solz bodo morale pretočiti naše matere, koliko razo-

dalje na 2. strani ■

Slovenski minister za kulturo v Trstu

Novoizvoljena slovenska vlada je vlada nacionalne rešitve

Gost Društva slovenskih izobražencev je bil v ponedeljek dr. Andrej Capuder, ki je bil pred tremi tedni imenovan za ministra za kulturo v novi vladi Republike Slovenije. Poleg tega je znan tudi kot literarni ustvarjalec in dober prevajalec. S tem srečanjem je Društvo slovenskih izobražencev zaključilo svojo sezono rednih ponedeljkovih srečanj, ki se bo spet pričela zadnji dan avgusta s študijskimi dnevi v Dragi.

Dr. Capuder je za uvod povedal samo nekaj besed. Rekel je, da prihaja kot predstavnik nove, demokratično izvoljene slovenske vlade. Stari režim se je zrušil skorajda čez noč in nova vlada je prevzela nase težko breme oblasti v kočljivem trenutku, ko se staro umika novemu in ko je gospodarska kriza še posebno huda. Po tem kratkem uvodu je gost odgovarjal na vprašanja publike in pri tem se je dr. Capuder dotaknil najrazličnejših področij; govora je bilo o enotnem slovenskem kulturnem prostoru, o Slovencih po svetu in sodelovanju z njimi, o vprašanju Kopra, ki je od vseh mest najmanj slovensko, o problemu federacije, o novi kulturni politiki na Slovenskem. Včasih so bili njegovi odgovori bolj skopi in nedorečeni, saj je, kot je sam povedal, slovenska vlada v povojih in šele išče svojo pravo pot. Dobrih idej je sicer zelo veliko, a zaradi praznih državnih bla-

gajn jih je trenutno težko uresničiti. Glede nove kulturne politike prve demokratično izvoljene vlade je gost opozoril, da bodo dali poudarek predvsem na kvaliteto. Socializem je namreč šel predvsem v širino, ni pa se spustil v globino.

Minister Capuder se bo zavzel za novo obliko gospodarjenja s slovensko kulturno dediščino. Gost je poudaril, da je že sprožil akcijo za vračanje umetnin v galerije in muzeje. Mnogo nacionalnega bogastva je namreč v rokah zasebnikov in javnih ustanov.

Beseda je stekla tudi o napovedanem krčenju prispevkov za raziskovalno dejavnost. Dr. Capuder je dejal, da je bilo v Sloveniji veliko najrazličnejših raziskovalnih centrov, ki so postali sami sebi namen. To bo torej treba nujno skrčiti in pri življenju bodo ostali centri, ki opravljajo pomembno in konkretno raziskovalno dejavnost. O novi slovenski vladi je dr. Capuder izrazil prepričanje, da je ta res vlada narodne rešitve, saj ima nalogo, da pripravi pot za resnično demokracijo. Šele, ko bo odobrena nova ustava in ko se bodo nezogibno začele razne politične igrice, bo vstop v opozicijo upravičen.

Kar zadeva usodo Jugoslavije je bil dr. Capuder mnenja, da bo ta država po vsej verjetnosti postala demokratična. Če se to

dalje na 2. strani ■

Slovenska skupnost posredovala v Rimu

Zastopstvo Slovenske skupnosti je imelo v četrtek, 7. junija, več pomembnih srečanj v Rimu. Deželni tajnik Ivo Jevnikar in deželni svetovalec Bojan Brezigar sta se v senatu srečala z valdostanskim senatorjem Dujanyjem in s senatorjem Južnotirolske ljudske stranke Rizom. Oba sta svojčas podpisala zakonski predlog Ssk za globalno zaščito. Zastopnika slovenske stranke sta jima predstavila predloge popravkov k vladnemu osnutku zaščitnega zakona. Sen. Dujany bo v kratkem obiskal naše kraje, kjer bo imel sestanek s predstavniki deželnega tajništva in pravne komisije Ssk za globljo preučitev problema.

Po zadnjih informacijah sestavljajo »ožji odbor«, ki naj za senatno komisijo za ustavna vprašanja preuči zakonska besedila o Slovencih, poročevalec Guzzetti

(KD), Vetere (KPI), Guizzi (PSI), Boato (Federalisti), Gualtieri (PRI), Pasquino (Neodv. levica), Pontone (MSI), Riz (SVP) in Pagani (PSDI).

V razgovoru je bil tudi poudarjen pomen predloga, ki ga je predstavil na konferenci o človekovih pravicah v Köbenhavnu italijanski zunanji minister De Michelis v imenu Italije, Jugoslavije, Avstrije, Češkoslovaške in Madžarske. Več točk je namreč znatno bolj ugodnih za manjšino od določil, ki jih za Slovence predvideva Maccanicov osnutek.

Brezigar in Jevnikar sta imela tudi priložnost za razgovor z bivšim južnotirolskim senatorjem Mitterdorferjem, kateremu sta čestitala za ponovno izvolitev za predsednika Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti na nedavnem kongresu v Münchnu.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 17. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Mali pevci« — radijsko glasbeno srečanje otrok naše dežele; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Ciril Kosmač: »Prazna ptičnica«, dramatisiran roman; 14.33 V studiu z vami: Sergej Verč; 17.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 18. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Štirinajst mest, štirinajst sanj; 12.40 Mešani mladinski zbor »S. Jacopo« iz Stockholma na Švedskem; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.25 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Srečanje z novo pesmico«; 15.00 V Evropo in nazaj, manjšinski ptopis; 16.00 Trio Lorenz; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Josip Jurčič: »Deseti brat«; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 19. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Arhipelag Goli; 9.40 V znamenju sreče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Biti človek; 12.40 Zbor »Cantoria Alberto Grau« iz Caracasa v Venezueli; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Trio Lorenz; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Josip Jurčič: »Deseti brat«; 17.40 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 20. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Učiteljski ženski zbor iz Talina na Estonskem; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Črno na bel«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Flavtist Giorgio Marcossi, klarinetist Lino Urđan, fagotist Vojko Cesar v našem studiu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Josip Jurčič: »Deseti brat«; 17.40 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 21. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Bela pravljica in druga poglavja iz Zvezdnatih noči; 9.40 Sanje se nadaljujejo; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Zvočne kulise; 12.00 »Nič ni za človeka nemogoče«; 12.40 Mešani mladinski zbor »S. Jacopo« iz Stockholma na Švedskem; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.10 Jugoslavija 1941-1945; 16.00 Revija deželnih zborov Corovivo; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Josip Jurčič: »Deseti brat«; 17.38 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 22. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Protagonisti slovenske kinematografije; 12.40 Mešani mladinski zbor »S. Jacopo« iz Stockholma na Švedskem; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Spoznavajmo svet!«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Josip Jurčič: »Deseti brat«; 17.42 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 23. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.10 Valčki in polke; 9.40 V znamenju sreče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Violinist Brenc in pianist Hinko Haas; 11.45 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Modre dalje; 12.40 Zbor »Cantoria Alberto Grau« iz Caracasa v Venezueli; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro...« — Oddaja iz Benečije, Rezije in Kanalske doline; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vozlišča; 18.00 Lelja Rehar: »Kneginja Darinka«, radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Ustanovni kongres slovenske Socialistične stranke

V Cankarjevem domu v Ljubljani je bil v soboto, 9. t.m., prvi kongres Socialistične stranke Slovenije, ki je naslednica Socialistične zveze delovnega ljudstva, a ima seveda povsem nova politična izhodišča, nove naloge ter cilje. Za predsednika je bil izvoljen 47-letni ekonomist Viktor Žakelj, ki je bil podpredsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva. Za podpredsednika so izvolili 32-letnega filozofa Boruta Šukljeta, medtem ko je bil za tajnika izvoljen zgodovinar in sociolog Primož Hainz.

Kongresa se je udeležilo kakih sto delegatov in prav toliko gostov. Zborovalce sta med drugimi pozdravila deželni predsednik Slovenske skupnosti iz Furlanije Julijske krajine Marjan Terpin in predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Klavdij Palčič. Pismo je pozdrave ter voščila posredoval tudi ljubljanski nadškof in slovenski metropolit Alojzij Šuštar.

Delegati so odobrili strankin statut in izvolili strankin republiški odbor, ki šteje 52 članov ter petčlanski nadzorni odbor.

Uvodni referat je prebral Viktor Žakelj, ki je bil tudi predsednik Odbora za pripravo prvega kongresa Socialistične stranke Slovenije. Med drugim je ugotovil, da na osnovi izidov prvih svobodnih političnih volitev v Sloveniji predstavlja Socialistična stranka, ki je nastopila še kot Socialistična zveza delovnega ljudstva, na občinski in republiški ravni od 5 do 10 odstotkov volilnega zbora.

Delegati so na kongresu odobrili resolucijo, ki obravnava sklop štirih vprašanj: stališče slovenskih socialistov do polpretekle zgodovine slovenskega naroda in v tej zvezi stališče do narodne sprave, sistem pluralistične parlamentarne demokracije, položaj Slovenije v Jugoslaviji in Evropi ter tržno gospodarstvo in njegove

posledice. Slovenski socialisti so za narodno spravo, se zavzemajo za konfederalno obliko države, menijo, da je pri obravnavanju evropskih integracijskih procesih potrebna za Slovenijo previdnost, država pa naj bo le korektiv pri nadaljnjem razvoju gospodarstva.

V strankinem programu je poglavje, ki je posvečeno politiki do manjšin. Ta politika mora biti usmerjena — je rečeno — »v ohranjanju in razcvet manjšine, pripadnost manjšine pa ne sme spreminjati narave posameznikovega državljanstva. Status manjšine tudi ne sme biti odvisen od odnosov z državo, kjer živijo rojaki manjšine kot večinska populacija«.

Slovenija ima torej novo politično stranko, in sicer Socialistično stranko Slovenije, ki je nastala v povsem novih razmerah, za katere sta predvsem značilna večstrankarski politični sistem in parlamentarna demokracija. Slovenski socialisti so prepričani — je bilo rečeno na njihovem prvem ustanovnem kongresu — da imajo v slovenski družbi svoj prostor in da »bo to, kar so ustanovili, rastlo iz življenja, za življenje«.

—o—

TEOLOŠKA FAKULTETA V ZAGREBU

Rektor zagrebškega vseučilišča dr. Zvonimir Šeparović je uradno izročil predsedniku hrvaškega republiškega izvršnega sveta Mešiču zahtevo, da se katoliška teološka fakulteta po 38 letih ponovno vključi kot redna fakulteta v okvir zagrebške univerze. Sedanji rektor Šeparović je v svoji zahtevi poudaril, da je bila izključitev zagrebške teološke fakultete z univerze strahotna, krivična in nezakonita odločba.

Pred 50 leti v Gorici

■ nadaljevanje s 1. strani

čaranj bodo morali doživeti naši očetje, preden bomo vsi, ki smo tedaj bili obsojeni na narodno smrt, mogli svobodno in s polnimi pljuči zadihati. Globoko zaupanje, ki smo ga tedaj gojili do zaveznikov na Zahodu in dobro leto zatem do zaveznikov na Vzhodu, se je ob koncu vojne moralo tudi hudo zamajati v samih temeljih, potem ko smo na lastni koži spoznali, kako so tudi pri zmagovalcih praviloma zelo v čislih politična računica, oportunistem, kompromisarstvo in podobno.

Pol stoletja je poteklo od italijanske vojne napovedi, toda podpisanemu je še vedno v zadoščanje, da je skupina mladih slovenskih primorskih fantov — pravzaprav še otrok — pravilno doumela tedanji zgodovinski trenutek in uvidela, da bo diktature zares konec in da bo naše preganjano in ponižano ljudstvo moglo zares svobodno zadihati na svoji zemlji.

Prepričan sem, da so takšni bili občutki velike večine našega slovenskega primorskega ljudstva.

D. L.

NOVOIZVOLJENA SLOVENSKA VLADA JE VLADA NACIONALNE REŠITVE

■ nadaljevanje iz strani 1

ne bo zgodilo, potem verjetno tudi Slovenije ne bo v njej. Gost se je obenem izrekkel za konfederacijo, saj se je federacija izkazala za neuresničljivo.

Minister Capuder je povabilo Društva slovenskih izobražencev izkoristil tudi za obisk nekaterih drugih slovenskih institucij v Trstu. Tako se je srečal s predsednikom Slovenskega stalnega gledališča prof. Pirjevcem, ravnateljem Košuto in nekaterimi drugimi člani upravnega odbora našega gledališča. Ministru so po krajšem zgodovinskem prikazu delovanja te manjšinske ustanove obrazložili sedanje težave in cilje, od finančnih problemov do vprašanja gostovanj in izmenjav, glede katerih se je tudi obvezal, da se bo pozanimal.

Podobno informativno srečanje je slovenski minister za kulturo imel tudi z vodstvom Narodne in študijske knjižnice v Trstu, kjer sta uglednega gosta sprejela ravnatelj knjižnice Milan Pahor in predsednik prof. Pirjevce.

Zemlja z razdalje šestih milijard kilometrov

Ameriška vesoljska sonda Vojager I., ki že zalušča sončni sistem, je poslala na Zemljo izredno sugestivno panoramično fotografijo sončnega sistema, na kateri je istočasno kar šest izmed devetih znanih planetov. Zemlja je z razdalje šestih milijard kilometrov samo šibka modra točka v oceanu teme. Slika, ki jo je posredovala ameriška vesoljska ustanova NASA, je v resnici sestavljena iz 64 fotografij, ki jih je sonda sprožila v štirih urah. To so med zadnjimi slikami, ki jih je ta izredna naprava poslala zdaj, preden bo zapustila sončni sistem. Na sliki se vidijo Neptun, Uran, Saturn, Jupiter, Zemljo in Venero, pač v obratnem vrstnem redu od Sonca navzven. Marsove svetlobe ni opaziti, ker jo prekriva bleščeče Sonce, medtem ko je Merkur preblizu Sonca, da bi bil lahko viden, Pluton pa predaleč in tudi premajhen, da bi lahko prišel v to panoramično sliko. Vojager I. in II., ameriški sondi, ki sta bili izstreljeni leta 1977 in po 13 letih še brezhibno delujeta, sta preleteli vse zunanje planete sončnega sistema, 48 njihovih lun ter številne obročje, kakor

tudi magnetna polja, ki prav po zaslugi te ekspedicije ne predstavljajo več nobene skrivnosti. Razdalja med Vojagerjem I. in Zemljo se vsak dan poveča za poldrugi milijon kilometrov, v prvih letih prihodnjega desetletja pa bosta dokončno zapustili naš sončni sistem.

S Cape Canaverala pa so sporočili, da bodo vsaj za mesec dni odložili izstrelitev vesoljske ladje Columbia, ki bo na tirnico okoli Zemlje ponesla astrofizikalno opazovalnico. Strokovnjakom se do sedaj še ni posrečilo odkriti, kje pušča tekoči vodik, zaradi katerega so bili primorani odložiti izstrelitev.

POŽAR NA LADJI

Ameriške oblasti so vse bolj zaskrbljene zaradi norveške petrolejske ladje Mega Borg, ki od sobote, 9. t.m., gori sredi Mehškega zaliva, kakih 100 kilometrov od pristanišča Galveston v Texasu. Glasnik obalne straže je povedal, da je 10. t.m. prišlo do novih eksplozij, zaradi katerih se je povečala možnost, da se bo večja količina nafte izlila v morje. Okrog tankerja je na delu kar 15 pomorskih gasilskih enot, vendar zaenkrat jim še ni uspelo omejiti požara.

Medtem je potrjeno, da posadka tržaškega tankerja »Framura« ni utrpela nobene škode. Eksplozija na veletankerju je nastala, medtem ko so pretakali nafto na srednji tanker »Framura«, ki je last tržaške družbe Premuda. Ladja se je pravčasno oddaljila na varno.

Razkol v poljski Solidarnosti

Najožji sodelavci poljskega ministrskega predsednika Mazowieckega so se pred dnevi zbrali na zasedanju v Krakowu in razpravljali o ustanovitvi novega političnega gibanja, ki naj podpira sedanjo vlado. Zborovalci so proučili tudi položaj, ki je nastal po sklepu predsednika Solidarnosti Walesa, naj se prekliče podpora sedanji poljski vladi. Zdi se, da bodo v kratkem zapustili Solidarnost nekateri poslanci in senatorji, ki podpirajo kandidaturu Lecha Walesa za poljskega predsednika. Šlo naj bi za kakih 40 parlamentarcev, katerim je treba prišteti še nadaljnjih 60, ki se smatrajo za krščanske demokrate. Zaradi sporov in razkola bi približno polovica parlamentarcev, ki so bili izvoljeni lani s podporo Solidarnosti, prenehala podpirati vlado predsednika Mazowieckega. Opazovalci ne izključujejo možnosti, da se ustanovi gibanje, ki bo podpiralo kandidaturu Mazowieckega za novega predsednika poljske republike. V tem primeru bi prišlo do javnega in odkritega spora z Waleso.

Huda zgodovinska napaka

Poljski predsednik Jaruzelski je v intervjuju za španski dnevnik El Pais izjavil, da je treba vojaško zasedbo Češkoslovaške leta 1968 po silah Varšavskega pakta smatrati za eno najhujših napak v zgo-

dovini. Predsednik Jeruzelski je tedaj bil poljski obrambni minister. Tedanja poljska vlada je prejela sporočilo, je pristavil general Jeruzelski, da Zahodna Nemčija nudi tajno vojaško pomoč, med drugim tudi orožje, češkoslovaškim reformistom. To je tedaj povzročilo pri nas pravo senzacijo in naredilo velikanski vtis, danes pa se zavedamo, da je šlo za primer grobe dezinformacije. Poljski predsednik Jaruzelski je bil na tridnevem uradnem obisku v Madridu.

—o—

Mateja Svet v Trstu

V ponedeljek, 11. t.m., je bila na obisku na Tržaškem slavna slovenska smučarka Mateja Svet, ki se je pred kratkim odrekla aktivnemu tekmovalnemu smučanju. Svojim občudovalcem v zamejstvu je obrazložila razloge zaradi katerih se odpuveduje smučanju na najvišji ravni. Kratko je spregovorila tudi o svojih bodočih načrtih in ciljih. Ob tej odločitvi ji tudi mi čestitamo za dosedanje uspehe in voščimo vse najlepše za naprej!

Varšavski pakt in Madžarska

Madžarska namerava najkasneje v roku enega leta izstopiti iz Varšavskega pakta. To je izjavil ministrski predsednik Antall po srečanju s poljskim kolegom Mazowieckim v Budimpešti. Že pred tem so Madžari sporočili, da se bodo umaknili iz vojaških struktur Varšavskega pakta in da ne bodo več sodelovali pri skupnih manevrih tega zavezništva pod okriljem Moskve. Vse kaže, da bo šla po madžarskih sledovih tudi Poljska, čeprav Varšava še ni tako radikalno napovedala svojega umika iz Varšavskega pakta.

Antall in Mazowiecki sta se v Budimpešti sestala neposredno po vrhunskem sre-

čanju voditeljev držav Varšavskega pakta v Moskvi. Oba državnika sta sklenila, da bosta Poljska in Madžarska uvedli tesno sodelovanje na političnem, gospodarskem, znanstvenem, kulturnem in tudi vojaškem polju. Nastaja torej novo partikularno zavezništvo v osrčju Vzhodne Evrope. Madžarski premier Antall je tudi povedal, da je sovjetska vlada že pristala na sklepe Budimpešte o izstopu iz Varšavskega pakta. Hkrati je prišla v javnost vest, da sta tako Antall kot njegov poljski kolega Mazowiecki prejela pismo ameriškega predsednika Busha, ki ju seznanja z rezultati nedavnega vrhunškega sestanka

Ali bo kaj zaleglo?

IZJAVA AIS

Italijansko slavistično združenje AIS (Associazione italiana slavisti) je 18. maja t.l. izročilo ministru za deželna vprašanja Maccanicu, ki je pripravil zloglasni zakonski osnutek o »zaščiti« Slovencev v Italiji, dokument, v katerem so italijanski slavisti izrecno poudarili, da ni narečje, ki ga govorijo prebivalci v Nadiških dolinah, v Režiji in dolini reke Ter nikak »idioma di origine slava« (govor slovanskega izvora), marveč slovensko narečje. To pripada primorski dialektalni skupini z njenimi posebnostmi. V teku časa se je to pač razvijalo drugače kakor ostali primorski govori zaradi znanih zgodovinskih dejstev, geografske razklenjenosti tal in upravne pripadnosti teh krajev, ki so najprej spadali pod beneško republiko, bili kasneje v sklopu avstrijskega cesarstva in končno od leta 1866 v okviru italijanske države, ko Slovenci niso imeli pravice uporabljati svojega jezika, razen v družinskem krogu.

Svojo izjavo je AIS utemeljilo v štirih točkah. V dokumentu so predvsem poudarili, da v slovanskem jezikovnem območju ni narečja, ki ne bi bilo doslej raziskano ali ugotovljena njegova pripadnost; da je bilo o slovenskih beneških govorih doslej napisanih veliko znanstvenih del, ki govorijo o tem, h kateremu slovenskemu jeziku pripadajo; da so beneška narečja še danes neusahljiv vir bogastva za raziskavo slovenskega jezika in da je vsako umetno ločevanje beneških narečij od ostalih slovenskih primorskih govorov, ki se uporabljajo na Goriškem in Tržaškem z znanstvenega in kulturnega vidika neutemeljeno in nevzdržno.

(s + r)

90-letnica kontovelskega Gospodarskega društva

Gospodarsko društvo Kontovel je v petek, 8. t.m., v svoji dvorani na Kontovelu proslavilo 90-letnico delovanja. Ob tej priložnosti so odprli izredno zanimivo zgodovinsko-etnografsko razstavo, ki je nazorno osvetlila pomen tega društva za Kontovel in širšo okolico. Na ogled so bili številni dokumenti in fotografski posnetki pa tudi najrazličnejše orodje in ribiška oprema. Razstava je poleg gospodarskega življenja na Kontovelu osvetlila tudi bogato kulturno in športno delovanje v tej vasi in prav

Gospodarsko društvo ima velike zasluge, da so se te kulturne in športne dejavnosti lahko polno razvile.

Ob odprtju razstave je kratko spregovoril odbornik društva Henrik Lisjak. Izrazil je željo, da bi v eni slovenskih obalnih vasi pripravili stalno zbirko etnografskih in zgodovinskih predmetov, ki bi pričali o življenju in delu slovenskih kmetov in ribičev. V slavnostnem govoru pa je predsednik društva Štefan Pertot podal zgodovinski pregled delovanja Gospodarskega društva. Še posebej je poudaril tesno povezanost med skrbjo za gospodarsko rast vasi in pozornostjo, ki jo je društvo kazalo in jo še kaže do kulturnih, športnih in drugih dejavnosti v vasi. V kulturnem delu sporeda so člani domačega amaterskega odra »Jaka Štoka« nastopili s kratko humoristično sliko domačina Alojza Cijaka »Brivec«. Istočasno so v istih prostorih poskrbeli tudi za razstavo in pokušnjo domačih vin, pri kateri je bilo na voljo kar 41 vzorcev.

V okviru pobud, znanih kot PRENOVA, so slovenski javni delavci na Tržaškem vabljani na duhovno srečanje na temo

MORALA V JAVNEM ŽIVLJENJU

Govoril bo dr. Rudi Koncilija, slovenski medškofijski referent za versko izobraževanje odraslih. Srečanje bo v soboto, 16. junija, pri šolskih sestrah v ul. delle Doccie v Trstu.

SPOMINSKA MAŠA V RIŽARNI

Že od prvih povojnih let se slovenski verniki v juniju zberejo na spominski sveti maši za vse žrtve v drugi svetovni vojni na območju nekdanje tržaške Rižarne, ki je postala vsedrjavni spomenik. Ob znatni udeležbi ljudi je v nedeljo, 10. t.m., v Rižarni maševal bazovski župnik, msgr. Živec. V pridigi se je spomnil milijonov žrtev vojne in ideologij. Zaustavil se je še zlasti pri trpljenju, ki ga je primorskemu ljudstvu prizadel fašizem, in opozoril, da so klice fašizma še vedno prisotne na naših tleh in se povezal tudi na izzivanja in napade na Slovence v sami Bazovici. Ob spominu na trpljenje celotnega ljudstva je podčrtal tudi trpljenje slovenskih duhovnikov, ki so okusili fašistično preganjanje.

PROSTOR MLADIH

7. številka Jambora

Sedma številka tržaškega skavtskega mesečnika Jambor je posvečena zlasti notranjim skavtskim idejnim vprašanjem. Gre za odnose med tržaškim in goriškim delom Slovenske zamejske skavtske organizacije, o čemer je objavljena vrsta prispevkov, začeni s šaljivo travestijo Prešernove Nove pisarije v razgovor o skavtskih težavah. Cel sklop pisem in razmišljanj o tem pa je v rubriki za najstarejše, roverje in popotnice, kjer je moč prebrati tudi zelo ostre misli in kritične pripombe glede življenja v organizaciji. Kot bi se dalo razbrati, so se v Gorici odločili za »radikalnejši skavtizem«, ki je nekatere odvrnil, kar je ustvarilo podobo, da se organizacija zapira v iskanju elitnosti. Mnenja o tem pa so v Trstu različna, saj se vidi, da so nekateri za resnejši pristop k vzgojnemu vprašanju, drugi za večjo svobodo posameznikov, spet tretji za utrjevanje duha strpnosti in potrebne avtonomije v vsaki izmed obeh pokrajin.

Z idejnimi in organizacijskimi vprašanji, z bližanjem poletnih taborov pa se ukvarjajo še drugi članki. Zanimiv je intervju z bivšim glavnim voditeljem Slovenskih koroških skavtov Tonetom Staranom, tako da je številka Jambora res v znamenju skupnega slovenskega skavtskega prostora.

V rubriki Spoznavajmo naravo so navodila, kako se opazujejo sledovi živali. V rubriki Transkavt pa skavtska tranzverzalca popisujeta, kako sta doživljala slovensko planinsko tranzverzalo na odseku od Črne prsti do podnožja Nanosa.

Na skupno 36 straneh je še več rubrik in člankov. V kratkem izide še osma, zadnja letošnja številka Jambora. Jeseni pa se začne jubilejni, dvajseti letnik.

Koncert v spomin na Sergija Radoviča

Pred desetimi leti je v prometni nesreči umrl glasbeni pedagog in neutrudni kulturni delavec Sergij Radovič iz Nabržine. Čeprav bo obletnica njegove smrti 6. avgusta, je nabrežinska podružnica Glasbene matice v četrtek, 7. t.m., posvetila zaključni nastop gojencev njegovemu spominu. Ob tej priložnosti je imel spominski govor ravnatelj Glasbene matice

Sveto Grgič. Orisal je Radovičev lik in vlogo, ki jo je ta glasbeni pedagog imel za samo glasbeno šolo in tudi za kulturno, predvsem zborovsko delovanje v vasi. Sledil je zanimiv in izbran koncert, ki so ga z veliko glasbeno občutljivostjo in znanjem, nekateri celo z virtuoznim navdihom, podali številni gojenci šole Glasbene matice.

Dr. Capuder in Slovenska skupnost

Med ponedeljkovim (11. t.m.) obiskom v Trstu je na željo Slovenske skupnosti novi slovenski minister za kulturo prof. dr. Andrej Capuder sprejel delegacijo slovenske stranke.

Deželni tajnik in predsednik Ivo Jevnikar in Marjan Terpin ter deželni svetovalec Bojan Brezigar so v čestitkah novemu ministru izrazili željo, da bi v času svojega mandata še bolj utrdil skupni slovenski narodni prostor. Gre za vsestransko upoštevanje, podpiranje in naravno prepletanje vsega slovenskega snovanja, ne glede na državne meje in morebitne idejne ali politične razlike, a tudi za odpravljanje stvarnih ovir, kakršna je na primer še vedno veljavna zvezna prepoved svobodnega kroženja slovenske tiskane besede preko meje.

Delegacija Ssk je ministra dr. Capudra seznanila tudi s položajem nekaterih slovenskih kulturnih ustanov. Poudarila je, da morajo biti ustanove, ki po svojem izvoru, naravi in namembnosti pripadajo vsej narodni skupnosti, tudi dejansko pluralistično zasnovane in da mora zanje čutiti odgovornost vsa manjšina, kot tudi matični narod.

Govor je bil še o tisku, o dejavnostih Delovne skupnosti Alpe-Jadran in pričakovanih v zvezi z zakonom za zaščito Slovencev v Italiji.

Minister prof. Andrej Capuder je predstavnikom Ssk zagotovil, da želi pri svojem delu v največji možni meri upoštevati potrebe in predloge Slovencev zunaj republike Slovenije.

PREDSTAVITEV OBNOVLJENEGA MLADJA

V dvorani za tisk na tržaškem županstvu so v torek, 12. t.m., predstavili novo, 68. številko revije Mladje, ki izhaja v Celovcu in je od te številke dalje po zasnovi nova. Uredništvo so razširili in v njem sodelujejo tudi tržaški ustvarjalci ter pisci iz matične Slovenije. Tako objavljajo v tej številki svoje prispevke Marko Kravos, Marko Sosič, Barbara Gruden in Ivanka Hergold. Prihodnja številka bo po navodih skoraj v celoti posvečena tržaškemu pisatelju in pesniku.

VENETO IN SLOVENIJA

V Trstu so v petek, 8. t.m., na jugoslovanskem generalnem konzulatu predstavili knjigo »Veneto in Slovenija, dve kulturi za Evropo«, ki je pred kratkim izšla v italijanščini v Vicenzi. Gre za zbornik predavanj z istoimenskega posveta, ki je bil pred dvema letoma v Benetkah. V zborniku so zbrani referati, ki osvetljujejo zgodovinske, kulturne, umetniške in verske značilnosti Veneta in Slovenije. V kratkem bo pri isti založbi izšel tudi slovenski prevod.

NOVI REKTOR TRŽAŠKE UNIVERZE

Novi rektor tržaške univerze, prof. Giacomo Burruso je 9. t.m. uradno prevzel nove funkcije. Uradno mu jih je izročil dekan akademskega zbora, prof. Carlo Morrelli. Burrusov mandat bo trajal do oktobra leta 1993.

Dragoceno glasilo o življenju Slovencev v Laškem

Slovensko kulturno rekreacijsko društvo »Jadro« iz Ronke je te dni izdalo novo, vsaj kolikor nam je znano, drugo številko glasila »Jadro«. Žal uredništvo ni poskrbelo za njegovo oštevilčenje, kar je seveda škoda, saj bo glasilo, ki je zelo lepo razmnoženo in ima tiskane platnice, gotovo dragocen dokument slovenske prisotnosti v Laškem. Glasilo ima 28 strani in jo je uredil inž. Karlo Mučič. V uvodu odbor poziva bralce, naj bi sami posredovali društvu svoja spoznanja, izkušnje in morebitne predloge za izboljšanje in bogatenje revije, »tako da bi naše glasilo res postalo del bralcev in bi lahko v njem našli vse to, kar jih najbolj zanima in kar lahko posredujemo drugim«.

Po strani, ki je posvečena osebnim čestitkam najstarejšim slovenskim občanom v Laškem in nekaterim drugim članom ob študijskih uspehih in rojstvu otrok, najdemo zapis Karla Mučiča z naslovom »Nekaj misli o našem področju«. Pisec razmišlja o razvoju, ki so ga doživeli kraji na zahodnih obronkih Krasa in Laškega od davne do danes. Anuška Marušič objavlja literarno navdihnjeni spis o njivi in o tem, kaj lahko pomeni kos zemlje za našega

človeka. Polno drobnih, vendar zelo zanimivih novic o življenju Slovencev v Laškem, se pravi v Tržiču, Štarancu, Ronkah, Selcah, Romjanu in drugih zaselkih tega področja, je zbral Mučič pod naslovom »Morda ne veste, da:«. Med drugim poroča, da je v letošnjem šolskem letu v vrtcu 13 otrok, v osnovni šoli pa 10 in da so skoraj vsi otroci iz mešanih zakonov; da je dober del obdelanih njiv in vrtov v Laškem last Slovencev; da je prva ladja, ki je bila splavljena v tržiški ladjedelnici imela ime Split, ob teh pa še veliko drugih zanimivosti.

Renco Frandolič v zapisu »Zakaj ne bi priznali slovenščine tudi v Ronkah in Tržiču« kritično razmišlja o vladnem zakonskem osnutku za zaščito slovenske narodne skupnosti v Italiji. Za vsakogar je zanimiv seznam trgovin z najrazličnejšim blagom v Tržiču, Štarancu in Ronkah, kjer govorijo ali razumejo slovensko.

O bogatem delovanju Javnega kulturnega večnamenskega središča in knjižnice v Ronkah priča seznam knjig in drugih publikacij, ki jih je knjižnica nabavila v zadnjih mesecih, zanimive karikature pa dejansko že same predstavljajo bralcu pre-

davanja in predavatelje, ki so se odzvali vabilu ronškega društva. Karlo Mučič je za tokratno izdajo glasila »Jadro« poskrbel za seznam nekaterih starih krajevnih imen slovenskega izvora v občini Ronke, Štarancu in Tržič. Pod črto pa je objavljena poezija Lilijane Visintin »Kras«. Štefanija Pahor je prispevala obširno poročilo o izletu v Metliko. S to občino vežejo Ronke tesni stiki, saj sta občini prbrateni. V zadnjem delu glasila pa so objavljeni spomini in razne pesmi iz zapuščine Mirka Stante. Posebno zanimivo branje so spomini, saj Stanta na teh straneh pripoveduje o dogodkih okrog prve svetovne vojne, o begunstvu in življenju v prvih povojnih letih.

Glasilo Slovenskega kulturno rekreativnega društva »Jadro« je torej dragocen pričevalec slovenske prisotnosti v Laškem; društvu in sodelavcem je treba čestitati, da so se z veliko odgovornostjo lotili tudi izdajateljske dejavnosti.

—o—

Kulturni dom - Gorica

PROGRAM PRIREDITEV V JUNIJU

15. junija (petek) ob 18.30: Odbojka: Selekcija FJK za »Vsedržavni turnir dežel« - Prireditelj: FIPAV.

23. junija (sobota) ob 21. uri: Zaključna prireditev baletne šole »ARABESQUE« iz Cervignana. Prireditelj: Baletna šola »ARABESQUE«.

29. junija (petek) ob 20.30: OBČNI ZBOR SZ DOM. Prireditelj: SZ DOM.

28. junija (četrtek) ob 20.30: Prireditve na goriškem gradu. Koncert »WITZ ORCHESTRE« iz Trsta. Prireditelj: Kulturni dom.

—o—

Včeraj, 13. t.m., se je v Italiji končalo šolsko leto 1989/90. Seveda to ne velja za učence 5. razreda osnovnih šol, za dijake 3. razredov nižjih srednjih šol in za maturante višjih srednjih šol. Zanje se namreč začnejo izpiti. Dijaki, ki morajo opraviti t.i. malo maturo bodo prvo nalogo pisali že jutri 15. t.m.; zrelostni izpiti na višjih srednjih šolah pa se bodo začeli v četrtek, 21. junija, s pisno nalogo iz slovenščine.

OBNOVLJENA BOLNIŠNICA

»FRANJA«

Pri Cerknem je bila v nedeljo, 10. t.m., velika slovesnost ob ponovnem odprtju znamenitega spomenika iz narodnoosvobodilne borbe, partizanske bolnišnice Franja. Med udeleženci je bilo tudi veliko ljudi iz naših krajev, tako zamejskih Slovencev kot Italijanov, saj je v preteklih mesecih tekla velika nabiralna akcija, da je bilo mogoče obnoviti bolnišnico in sploh omogočiti dostop do soteske, kjer je postavljena, saj se je tam usul velik zemeljski plaz.

Na slovesnosti je imel glavni govor član predsedstva Slovenije Ciril Zlobec. Med drugim je omenil problem narodne sprave, ki po njegovem mnenju ne sme biti povod za nova razhajanja, temveč mora spodbujati iskanje skupne poti in ustvarjanje boljših pogojev življenja. Med udeleženci pa je bil tudi predsednik predsedstva Kučan.

O pobudi Demosa v Novi Gorici

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu je bila 4. t.m. na vrsti tema, ki je v Peterlinovo dvorano zbrala številno in prizadeto občinstvo. To je tudi živahno sodelovalo pri debati. Zgodovinar, dr. Branko Marušič, od zadnjih volitev v Sloveniji tudi član občinske skupščine občine Nova Gorica, je govoril o pobudah za osvetlitev dramatičnih dogodkov v maju 1945, ko so partizanske oblasti deportirale in v veliki večini primerov tudi likvidirale doslej žal še ne točno določeno število Italijanov in tudi Slovencev. Te dramatične dogodke je dr. Marušič sintetično, a zelo nazorno uokviril v zgodovinsko dogajanje.

Nekoliko obširneje je spregovoril o pobudi Demosa, ki je na skupščina novogoriške občine zadnje dni maja predlagal naj občinska skupščina sproži postopek, da bi posebna komisija, ki naj bi raziskala pokol domobrancev, skušala ugotoviti resnico o usodi deportirancev iz Trsta in Gorice v maju 1945. Pristojne oblasti naj bi v ta namen omogočile pregled arhivskih doku-

mentov, nadalje pa naj bi odredile tudi, naj se označijo skupna podzemna grobišča, kjer počivajo pobiti. Branko Marušič je nazorno in s krajšim branjem pisemskega arhivskega gradiva opozoril prisotne na to zahtevno in doslej nepojasnjeno problematiko, ki vse bolj bremeni in razburja duhove tudi v matični Sloveniji.

Da gre za perečo problematiko, o kateri imajo ljudje dokaj različne, predvsem pa osebne poglede, je pričala živahna razprava, v katero so posegli številni diskutanti. Vsi so izrazili potrebo, da bi prišlo do dokončnega pojasnjenja tega tragičnega obdobja v zgodovini Primorske, ker je to tudi edina pot, da se porušijo nekatere zlorabe in netočnosti glede tistih tragičnih pobojev. V razpravi so prišla na dan tudi mnenja o spravi in izjavah predsednika slovenske vlade Peterleta, kakor tudi pogledi na zlorabljanje s strani nekaterih italijanskih krogov te tragedije, ki je poleg nekaterih Italijanov prizadela tudi številne slovenske družine.

Katoliška knjigarna - Gorica

Z NOVO UPRAVO SLOVIMPEX

nudi odjemalcem vse, kar učenci in dijaki potrebujejo za šolo; ima bogato izbiro pisarniških potrebščin; ima na razpolago najnovejše slovenske knjige; je bogato založena z devocionalijami in vsemi nabožnimi predmeti.

Gorica, Travniki, 25 — Tel. 0481/84407

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Senčne in sončne strani sedanjega kulturnopolitičnega trenutka

Med 24. in 27. majem so se v slikoviti gorski vasi Breze - Fresach nad Beljakom na Koroškem že devetnajstič zbrali pisatelji iz številnih vzhodnih in zahodnih evropskih držav. Letošnje mednarodno pisateljsko srečanje, ki ga že tradicionalno prireja koroško pisateljsko društvo, pa je tokrat potekalo v bistveno spremenjenih evropskih kulturnopolitičnih okoliščinah. Nad šestdeset pisateljev iz Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Nemške demokratične republike, Švice, Francije, Luksemburga, Italije, Madžarske, Poljske, Češkoslovaške, Jugoslavije (oziroma Slovenije) — in prvič po šestih letih iz Romunije — je razpravljalo o treh velikih temah, ki ta čas vznemirjajo svet in zaposlujejo tudi visoko politiko: o nemško-nemškem združevanju, o demokratičnih reformah v nekdanjih komunističnih državah ter o onesnaževanju in uničevanju naravnega okolja.

V uvodnem literarnem branju je mlajši švicarski nemško pisatelj avtor Frank Geerk predstavil svoj roman »Diktatorjeva smrt« ki je izšel pri založbi Nagel & Kimche v Frauenfeldu. V načinu parabole je opisan konec nekega tirana, ki zelo spominja na nekdanjega romunskega voditelja Ceausescuja. Ob koncu svoje vladavine, ko mu oblast drsi iz rok, bi rad postal slaven vsaj v smrti, če že od njegovega »dela za narodov blagor« ne bo ostalo nič drugega, kot razvaline uničenih starih mest in trgov, lakota in strah. Diktator moleduje pri pisatelju, ki ga obišče, za smrt, vendar ga kronist pusti na cedilu. Ubiti se bo moral sam. Tako ne bo njegova smrt nikoli okronana z mitom o podlem atentatu, katerega žrtev je postal »nedolžni« tiran.

Ta literarna predigra je bila dobra uvertura v tematiko letošnjega srečanja v Brezah, ki ga je začela romunska pisateljica Nora Juga s predavanjem »Svoboda — neprijetnost vzhodnega pisatelja«. Avtorica, ki se je že pred dvema de-

setletjema uveljavljala kot avtentična predstavnica romunskega neosurrealizma in onirizma, je govorila o svobodi kot o velikem problemu, s katerim so nenadoma soočeni avtorji iz nekdanjih držav »realnega socializma«. Ko je odpadel njihov boj proti skupnemu sovražniku — zatiranju in cenzuri, so se znašli v vakuumu, iz katerega se bodo mogli rešiti samo s pomočjo nove kulturnopolitične filozofije.

Avstrijka Waltraud Friz je poročala o literaturi in njenem odnosu do problematike uničevanja naravnega okolja, na to dokaj šablonsko predavanje pa sta navezala svoja poglobljena izvajanja še dva referata, Luksemburčan Rolph Ketter in Lužiški Srb Jurij Koch, ki živi v Nemški demokratični republiki. Prvi je na etično poglobljen način razmišljal o onesnaženem okolju, umirajoči naravi, atomski katastrofi ter med drugim razvil tezo, da smo vsi v nevarnosti, a kljub temu ne spremenimo svojih napačnih življenjskih načinov. Menil je, da je »jasna predstava o pesimističnem položaju že pravo optimistično dejanje«. Jurij Koch, avtor značilnih v sorbščini in nemščini napisanih del o ljudeh iz Lužic, je poročal o propadu rudnikov rjavega premoga vzhodnonemškega kombinata Cottbus. Rezultat nekdanje industrijske razrasti na račun narave in zdravega okolja so sedaj zapuščeni revirji in propadajoče vasi, brezposelnost in zaskrbljeni, zmedeni prebivalci.

Kaj naj stori pisatelj v tej situaciji? Nemško pisatelj Luksemburčan Rolph Ketter je menil, da ne more narediti nič drugega, kot da poroča o krizi, v kateri sta se znašla človeštvo in njegova civilizacija. V tem pesimizmu pa je skrit tudi drobec optimizma, namreč pot v etično preoblikovanje zavesti z bistveno večjim spoštovanjem naravnih danosti življenja.

Zelo odmevni sta bili tudi predavanji Wernerja Lierscha iz Nemške demokratične republi-

dalje na 8. strani ■

Lev Detela

Umrl je profesor György Sebestyén

Na Dunaju je 6. junija po daljši težki bolezni umrl pisatelj, kulturni organizator, urednik ter predsednik avstrijskega PEN-kluba profesor György Sebestyén. Rodil se je leta 1930 v Budimpešti, kjer je študiral filozofijo in etnografijo. Po madžarski protistalinični revoluciji v letu 1956 je odšel v Avstrijo, kjer se je zelo hitro vključil v kulturno življenje in začel pisati v nemškem jeziku.

Spadal je k takojmenovanim »inozemcem v avstrijski književnosti«, ki s svojim ustvarjalnim doprinosom sestavljajo danes poseben, aktualen del avstrijske literature.

Svoje prvo delo, roman »Vrata so se zaprla«, je leta 1957 napisal še v madžarščini. V njem opisuje krvavo zatrti protistalinični upor na Madžarskem, v ta politični okvir pa je postavil tragično ljubezensko zgodbo med Zoltanom in Anó, ki jo ubijejo strelji iz sovjetskega tanka.

Erotika je bila ena glavnih Sebestyénovih tem. V romanih »Mož v sedlu«, »Šola zapeljeva-

nja«, posebno pa v zadnjih filozofsko poglobljenih in zgodovinsko ter psihološko utemeljenih prozaičnih knjigah »Albin« in »Dela samote« jo je vedno znova združil tudi s političnim kontekstom, v katerem se njegove zgodbe dogajajo.

Sebestyén je bil vsestransko nadarjen. Objavljal je potopise, reportaže, hvalnice gradiščanskemu vinu in lepi Dunajčanki, pisal je zgodovinske eseje o Mariji Tereziji in posebnostih avstrijske kulture. To je razumel nadregionalno, v duhu različne narodne povezujoče zavezanosti neki skupni, humani srednjeevropski tradiciji. V tem smislu je 17 let izdajal revijo Pannonia, ki ji je dal že davno pred sedanjimi velikimi političnimi spremembami pomenljiv in zavezujoč podnaslov »magacin za evropsko sodelovanje«. V njem so vedno znova objavljali tudi slovenski pesniki, prozaisti in esejisti iz koroškega zamejstva, pa tudi iz osrednje Slovenije, med drugim Edvard Kocbek, Kajetan Kovič, Lojze

dalje na 7. strani ■

Zadnja številka letošnjega letnika Galeba

Je že tako, da čas nezadržno teče. Človek se še dobro ne obrne, pa je že leto okoli. In tako imamo v rokah tudi zadnjo številko letošnjega, 36-tega letnika mladinske revije »Galeb«. Da bo slovo lažje, se je uredništvo odločilo za posebno zajetno, dvojno številko, ki je na svoji naslovni strani vsa počitniška, saj nam prikazuje jelenčka na gričevnati pokrajini, kjer sončne lise vade prekrivajo raznobarni cvetovi pod sinjo-modrim nebom z enim samim oblakom, ki nosi napis Galeb. Risba je delo Igorja Božiča, učenca četrtega razreda osnovne šole pri Sveti Ani. Seveda to ni edina ilustracija te nadvse pestre številke Galeba. Poleg domiselnih izdelkov osnovnošolcev najdemo v njej grafične prispevke poklicnih ilustratorjev in ljudi, ki jim je grafična oprema konjiček. Osrednja dva lista pa prinašata 16 barvnih fotografij, ki jih je posnel Lojze Abram, namenjene pa so dokumentaciji denarništvu v Trstu. Besedilo za to priložilo je izdelal Milan Pahor. Sicer pa je v številki, ki jo imamo pred sabo, tudi leposlovje kar lepo zastopano. Omenili bi predvsem poezije izpod peresa Črtomira Šinkovca, Maruške Sedlak, Neže Maurer, Jožeta Petelina, Smiljana Samca, Frančka Rudolfa, Nika Grafenauerja in Geme Hafner. Pripovedništvo pa so prispevali Smiljan Rozman s svojim nadaljevanjem in koncem pripovedi Gams Kratkobralec, Alenka Juvan s šaljivo pripovedjo Kako je šla brisača Brisonka v službo, Valdo Firm s svojo zgodbo o Starem modrijanu, samotarskem jazbecu, ki ga skomine po sočni, mladi koruzi pripravijo do tega, da se izpostavi nezaželjeni pozornosti svojega večnega sovražnika in nasprotnika jazbecarja. Pripovedni del leposlovnega kotička izpolnjujejo še Spomini iz Miklavževe ulice, ki jih je prispevala Ksenija Prunk. Osrednji del je, kot vedno, posvečen najmlajšim. V njem najdemo vrsto prijetnih in poučnih igrice, ki jih je prispevala Vera Poljšak, pesmico »Na prehodu« Jelke Bakula, medtem ko objavlja Maja Klun zanimivo berilo o Piki Nogavički, ki se uči brati. Poslastica za otroke je prav gotovo tudi risanka Čenča, ki jo je izdelal Jože Trobec. Pedagoško zanimiva je tudi pesmica o uporabnosti medu Vojana Tihomira Arharja. Rubrika »Odkod si pesem, ti doma«, je tokrat posvečena Dževri in objavlja note in besedilo priljubljenega ljudskega napeva s tega otoka. Zelo pester, kot vedno, je tudi kotiček V svetu narave. V njem najdemo poučno ekskurzijo v botanični vrt Carisiano, slike iz narave pod skupnim geslom Mož je nos, prispevek Mihe Mateta »Očkov rojstni dan« in pa zapis Liane Drašček o arhitekturni. Kot vedno so v reviji zastopane tudi aktualnosti. Tako najdemo poročilo o novi vladi v Sloveniji, o palestinskem uporu, o upravnih volitvah v Italiji, rubriko Iz naših šol in pa športna in kulturna poročila. Še posebne omembe je vredno poročilo o izdaji Zimske pravljice, ki jo je pripovedovala Mjuta Povasnica. Izšla je pri Založbi tržaškega tiska, recenzijo pa je napisal Marjarij Čuk. Kot vidimo torej izredno pestra in zajetna številka, ki bo lahko primerno zapolnila prazne počitniške urice.

Beri - širi - podpiraj
"NOVI LIST"

Sodobno kmetijstvo

SADOVNJAK V JUNIJU

Ta mesec še škropimo proti škrlupu, amerškemu kaparju, jabolčnemu zavijaču, rdečemu pajku in listnim ušem, ki se v ugodnih razmerah v tem letnem času najbolj in najhitreje razmnožujejo. Samičke amerškega kaparja začno kotiti prvi rod mladih ličink, ki se v ugodnem vremenu razlezejo po matičnem drevesu, drugem drevju in v sosednjih nasadih, ter se tam prisajajo na površino luba, plodov in listov. Ličinke so brez ščita, so za škropiva

občutljiva in jih z insekticidom lahko uničimo.

Škodljivci imajo v lepem, suhem, toplem vremenu najugodnejše možnosti za razvoj. Boleznim pa za širjenje najbolj prija vlažno, deževno in hladnejše vreme. Izjeme so plesni ali pepelnice. Pri škropljenju z insekticidi moramo natančno upoštevati karenčno dobo in ne smemo škropiti določen čas pred dozorevanjem plodov.

Nasade redno pregledujemo, kajti posamezne vrste škodljivcev in bolezni se pojavijo zelo nenadoma; posebno listne uši na mladih in bujnih poganjkih povzročajo zvijanje listov, kar zmanjša možnost asimilacije, rast poganjkov pa je zveržena. To je neugodno za pravilno rast ogrodnih vej in vrha.

Na pozno zorečih češnjah, hrustavkah se pojavi češnjeva muha, ki povzroča črvitost češenj. Proti njej škropimo g 0,2 diazinomom ali gusationom, vendar takrat, ko se češnje barvajo. Ne pozabimo uporabiti vsa sredstva za plašenje ptičev.

Začenja se zoritev višnje, ribeza, malin, breskev, marelic in sliv. Mokrih in rosnih plodov ne obiramo. Lepe in zdrave plodove pridelamo ob pravočasnem redčenju plodov, kar opravimo po prvem in drugem naravnem odpadanju, če je naravno trebljenje premalo razredčilo plodove, kar je običajno pri breskvah in marelicah, jablanah, kutinah, hruškah in debelejših slivah. Preden začnemo redčiti, ocenimo ka-

kovost plodov in njihovo razporejenost na posameznih rodnih vejah ter sposobnost drevesa za to, koliko lahko rodi. Na podlagi take ocene odstranimo v prvi vrsti mehanično poškodovane plodove zaradi toče, vetra, burje, zatem porjavele in deformirane plodove ter tiste, ki so prizadeti zaradi bolezni ali škodljivcev. Razdaljo med plodovi pri redčenju določamo glede na težo oziroma debelost plodov. Plodovi, ki dosežejo 10 dkg, naj bodo v razmahu 10 cm, če pa so dozoreli plodovi težji, razdaljo prilagodimo.

Pri jablanah in predvsem hruškah so navadno plodovi v šopih, ki jih zmanjšamo na dva do tri plodove. Pri tem bomo previdni, kajti ti se ob redčenju radi odtrgajo celi. Delamo ročno, kadar pa so peclji že bolj obleseneli s sadjarskimi škarjami. Kemična sredstva za redčenje naj uporabljajo predvsem strokovnjaki.

Zadnjič lahko dognajmo z dušičnim gnojilom drevesu slabe rasti in poznim sortam, na katerih pričakujemo obilni pridelek. Skrbimo, da se koreninski sistem oslabilih dreves obnovi in okrepi.

Če imamo jagodičje pod folijo, ga pleveno in okopavamo, zlasti jagode po obiranju. Odstranjujemo vitice, če jih ne rabimo za vzgojo novih sadik. V tem primeru pustimo ukoreniniti le prva dva ali tri poganjke, ki odženejo iz vrtice matične rastline, podaljšek vrtice pa prekinemo. Odstranimo za razvoj krošnje in rodnosti precepljenih in pomlajenih dreves nepo-
membne poganjke.

Preglejmo ogrodne veje, jih usmerimo, upognemo, pinciramo ali že sedaj odstranimo, da bo krošnja dobro osvetljena.

Z. T.

Lev Detela

UMRL JE PROFESOR
GYÖRGY SEBESTYÉN

■ nadaljevanje s 6. strani

Kovačič, Matjaž Kmecl in drugi. Poleg tega je urejal velikokulturno revijo Morgen, bil je tudi kulturni urednik dunajskega katoliškega tednika Die Furche.

Sebestyén je sodil k literarnim tradicionalistom, vendar je svoja najboljša literarna dela prepletal s prepričljivimi psihogrami glavnih junakov svojemu celotnemu umetniškemu delu pa je znal pridati tudi navdih enkratnosti visokega kulturno-duhovnega življenjskega trenutka.

Aktivno je posegal v kulturno politiko in v zadnjih letih mednarodno povezovalno vodil avstrijski center PEN-kluba. Za svoje delo je prejel več pomembnih nagrad, med drugim literarno nagrado mesta Dunaja, Czokorjevo in Wildgansovo nagrado.

Angelić muj... Marjan Tomšič

II.

Tudi njegovih otrok ni bilo več na obisk. Že dolgo so se v svoje vasi lahko vračali vsi tisti, ki so se izselili po ukinitvi Cone Bi. Tudi Ante, Marija, Tone, Stevo in Gorazd so nekajkrat prišli. Očetu so prinesli pomaranče, limone, banane, čokolado in umetno božično pinco. Tako jo je imenoval Gvido, ker je bila vsa v plastični foliji. Hvalil jo je sicer, ker je bila zelo okusna, polna rozin in koščkov sadja, a še zdaleč ni bila tako dobra, kakor jo je znala narediti njegova pokojna Lucija. Prinesli so še drugo; obleke, čevlje, srajce, majice in nogavice za svojega očeta. A Gvido vsega tistega nikoli ni ne oblekel in ne obul. Vsakič, ko so se pripeljali z lepimi makinanami, jih je hotel vprašati, kdaj se bojo vrnili za zmerom; večkrat je imel to vprašanje že na ustnicah, a prek njih ni nikoli prišel jasen glas. Vedno mu je zadnji hip zmanjkalo korajže.

Vsi njegovi otroci so bili nekoč kmečki, a zdaj so prihajali v vas kot tržaški uradniki, pleskarji, kovinarji, bolniške strežnice ... in delo na zemlji jim ni več dišalo. Čutili so očetovo vročo željo, in so ga tolažili:

»Papá, za veliko noč bomo spet prišli ...«
Potem so prihajali vedno redkeje. Gorazd, Stevo in Tone so se najprej izgubili, nato je nehal prihajati Ante. Najdlje je

vzdržala Marija. Ko pa se je začela izgovarjati na bolne otroke in ljubosumnega moža Giuliana, je starec zaslutil: »Tudi ona bo pozabila name ...« In tako se je v resnici zgodilo. Nazadnje ga je obiskala pred dvema letoma.

Gvido se je pogovarjal s samoto, s počrnelimi stenami, z bekáči za hišo, z mačko, s kozo, ki jo je nekaj časa imel v praznem svinjaku. Pogovarjal se je s trtami, ki jih je obrezoval do zadnjega, in s svojo njivico, ki jo je okopaval, dokler je roka lahko dvigovala motiko. O tem, kakšen je postal ta svet, se je pritoževal tudi hrastom in borom. Nabiral je gobe, orehe, kostanj, lešnike, fige, krompir in žitno klasje na sosednjih njivah. Taval je po senožetih in posedal na kupih kamenja, za katera je maestro Marjo trdil, da so ostanki nekega prastarega, velikanskega mesta. Potem ko so ga otroci nehali obiskovati, ga je prišel tu in tam pogledat le še ta maestro; on ga je klical maestro, kot se je po starem reklo učiteljem. Marjo se je prikazal vsaj trikrat na leto: ko so pognali divji šparglji, to je bilo zgodaj spomladi; potem takrat, ko so začele rasti po travnikih počrnke, zelo dobre gobe; in obvezno jeseni, ko je padal z vej kostanj in je bilo na robovih gozdičkov najti vse polno jurčkov. Včasih je prišel tudi vmes, torej takrat, ko ni bilo ne enega ne drugega. Spraševal

ga je, če se spomni, kako je bilo v vasi pred prvo vojsko, in nagovarjal ga je, naj mu pove kakšno štorijo od kodlakov, od vil in škratov, tudi od štrig in štrigonov. Zadnje čase pa tudi Marja ni bilo več. Najprej ga je imel za forešta, a potem sta postala kar dobra prijatelja, zato ga je pogrešal in je spraševal otroke, kaj je z njim. Povedali so mu, da ga ni več na šoli. »Ko bojo padali orehi z vej, se bo sigurno prikazal,« se je tolažil starec. Res je prišel, še prej: ko so sivi istrski kamni vlažno zadišali v septembrska jutra.

Na osončeni steni pred vhodnimi vrati je visela kletka z gardelinčkom. Gvido jo je naredil iz drobnih bek že v začetku marca. Takrat je povedal Marju, da vsako pomlad gnezdijo na njegovem orehu liščki in da bo letos enega ali dva vzel iz gnezda, da mu bosta pela in mu pomagala razdirati čas.

»Noben ptič ne poje tako lepo kot gardelin,« je trdil in se oziral v drobno ptico, ki je nemirno skakala sem in tja po kletki.

»Poje, ko smo sami. Drugih se boji,« je razlagal in opravičeval ptico. »Najlepše poje zgodaj zjutraj.«

Potem sta sedla za kamnito mizo in Gvido je pravil mastru, kaj ga je tokálo, ko je bil še otrok. On in njegov strnič Fabjo sta pasla krave blizu pokopališča. Prav takrat so prihajali po kamniti poti pogrebci. Na ramenih so prinašali Franca, brata Dalmatinkinega moža Guština. On in Fabjo sta bila radovedna, in sta se skrila za zid ter opazovala, kako ga bojo pokopali. Krsto so položili na dva kola, ki sta bila

Senčne in sončne strani sedanjega...

■ nadaljevanje s 6. strani

ke in Klausa Colberga iz Zvezne republike Nemčije. Čeprav je prvi poročal o »nemški zavesti pri pisatelju Heinrichu Mannu«, drugi pa o političnem preobratu v komunističnih državah, sta oba referata izzvenela v soočanju z dvorezno psihološko problematiko nemškega združevanja. Lierschu, ki je skušal braniti nekatera stališča nekdanje uradne vzhodnonemške kulturne politike, so ugovarjali mnogi pisatelji iz vzhodnih in zahodnih držav.

Letošnjega pisateljskega srečanja v Brezah na Koroškem se je udeležilo tudi veliko število slovenskih avtorjev, ki so aktivno posegali v dokaj razgibano diskusijo. Iz osrednje Slovenije so prišli Branko Hofman, France Filipič, Bogdan Pogačnik, Jaro Dolar, Polonca Kovač in Anja Uršič. Navzoči so bili tudi v Avstriji živeči slovenski pisatelji, koroški pesnik, prevajalec in urednik Andrej Kokot, prevajalec Peter Kerscher ter Milena Merlak in podpisani z Dunaja.

Čeprav je lansko leto ob izvolitvi svobodnjaka Haiderja za koroškega deželnega glavarja bilo na račun nacionalno-liberalne pronemške politike avstrijskih svobodnjakov slišati veliko pikrih pripomb in protestnih sklepov o pisateljskem bojkotu zborovanja v Brezah, so pravzaprav leto za tem spet prišli vsi po stari navadi, saj jih lokalna koroška politika avstrijskih liberalcev očitno ni motila. Srečanju se je odpovedal v javnem pismu iz pravkar omenjenih razlogov le nižjeavstrijski pisatelj Alois Vogel. 10. junija bo njegova literarna skupina in revija »Podium« v Pulkau ob češki meji priredila posebno srečanje z literaturami avstrijskih sosedov. Na njem bo dr. Matjaž Kmecl predaval o »Sloveniji in avstrijski literaturi«.

Tudi letos je srečanje v Brezah na široko odmevalo v javnosti, saj je v novih srednjeevropskih političnih razmerah ostalo razpoznavni znak kritičnega in razumnega sporazumevanja ob upoštevanju človeških različnosti v okvirih mednarodne solidarnosti.

Lev Detela

—o—

ZA ODPRAVO »OZONOVE LUKNJE«

Ministri za okolje Dvanajsterice so se v Luksemburgu dogovorili za odpravo takoimenovanih kloro-fluoro-ogljikovih preparatov, ki so najbolj odgovorni za takoimenovano ozonovo luknjo. To se je zgodilo na predvečer svetovne konference, ki bo čez nekaj dni v Londonu in na kateri naj bi zaostri protokol, sprejet v Montrealu in po katerem naj bi v prihodnjih desetih letih samo razpolovili količino proizvedenih halonov, kakor tudi pravimo omenjenim spojinam. V notranjosti Dvanajsterice se zavzemajo, da bi do leta 2000 popolnoma ukinili proizvodnjo in uporabo halonov. Upirajo se Velika Britanija, Francija, Španija in Portugalska,

—o—

V petek, 8. junija, se je s tekmo med državnima reprezentancama Argentine in Kameruna začelo svetovno nogometno prvenstvo. Glede na prve rezultate kaže, da bo letošnje prvenstvo prineslo precejšnja presenečenja. Kar 52 tekem bo potrebnih — nekatere so bile že odigrane — da bo znan zmagovalac slovitiga pokala. Zadnja tekma bo v nedeljo, 8. julija.

položena čez jamo. Potem so poprijeli za vrvi in se pripravili. In prav takrat se je zgodilo nekaj čudnega. Iz krste se je dvignil oblaček, ki ni bil večji od mlade ovčke. Bil je modrikasto siv in skoraj okrogel. Oblaček se je dvignil do vrha najbližje cipeše in je tam obstal. Potem so oni, ki niso ničesar videli, spustili krsto v zemljo, zasuli so jo, in ko so se začeli razhajati, se je oblaček dvignil v nebo. Bolj in bolj se je dvigal, postajal manjši in manjši, nazadnje je postal neviden.

»To je bila njegova dušica, ki je šla v nebesa,« je razlagal Gvido.

Marjo ga je vprašal:

»Verjamete, da so duše, da je Bog, da so nebesa in pekel?«

Starec ni odgovoril. Le nasmihal se je in zvito mežikal v učitelja. Ko je ta še silil vanj, se je razjezil:

»Pa kaj smo potem videli mi, jaz in Fabjo? Smo videli vrabca?«

Ko se je pomiril in sta spet klepetala, se je nenadoma oglašil gardelin. Zapel je z visokim glasom in kar ni mogel nehati. Drobnost glavico je obračal proti starcu in očitno je bilo, da poje prav njima.

Gvido je onemel. Z odprtimi usti ga je poslušal, in ko je Marjo hotel nekaj vprašati, je jezno in nestrpnost zamahnil z roko in mu ukazal molk.

Ptiček je pel in pel, bolj in bolj v zanosu. Potem pa je kar naenkrat utihnil, nagnil glavico in z bistrim očesom gledal naravnost v starca.

Gvido je bil še nekaj časa čisto pri miru, potem je požrl slino in zmajal z glavo.

»Še nikoli ni tako zapel,« je rekel tiho. In ponovil: »Še nikoli.«

To petje ga je raznežilo, da je potem zaupal maeštru, kaj ga je tokálo, preden sta s Fabjom oprezala čez zid pokopališča.

»To je blo tábot, ko me je nona vzela s sabo, da bi ji pomagal oplet grob od nota Ivana. Blo je zgodaj spomladi, sonce je delalo toploto tam za zidom...«

Gvido je bil takrat še fantiček, manj kot sedem let je bil star. Nona je med delom pozabila nanj in on se je potikal

V zadnji številki revije »Primorska srečanja« smo brali črtico, katere avtor je Marjan Tomšič in ki nam je bila tako po vsebini kot po obliki izredno všeč. Med drugim obravnava dogodka, ki so po vojni pobliže zadevali tudi Primorsko, a jih ni nihče doslej literarno ali drugače obdelal. Sklenili smo zato, da črtico Marjana Tomšiča objavimo v podlistku v našem listu. Avtor je na naš predlog ljubeznivo pristal in se mu zato lepo zahvaljujemo. Marjan Tomšič živi kot svobodni umetnik v Kopru.

(Ured.)

med grobovi in križi. Tako je prišel do cipeše, ki je imela veje do tal. In takrat je med temi vejami nekaj zagledal: tam je bilo vse živo, migetalo je kot v panju. Stekel je bliže, razgrnil veje, da bi bolje videl, in ostrmel. Zagledal je nekaj, kar je bilo podobno brlogu, v njem pa je migetalo na stotine puhastih lučk. Svetile so

NOVI RUSKI PATRIARH

V moskovski cerkvi Razglašenja Gospodovega je bil 10. t.m. s slovesnim obredom umeščen novoizvoljeni patriarh rusko-pravoslavne Cerkve Aleksij. Umestitveno bogoslužje je bilo praznično in slovesno in so se ga udeležili vsi najvidnejši pripadniki hierarhije rusko-pravoslavne Cerkve ter predstavniki drugih Cerkva v Sovjetski zvezi.

Novemu patriarhu sta pismeno čestitala tudi predsednik Gorbačov in ministrski predsednik Rižkov. Patriarh Aleksij je prisotne metropolit, epishope, pape, menihe in laike pozval k bratskemu sodelovanju, da bo lahko uspešno deloval v korist pravoslavne Cerkve.

61-letni novi vrhovni glavar rusko-pravoslavne Cerkve opravlja tudi pomembne politične funkcije. Lani je bil izvoljen za ljudskega poslanca in je tudi član Sovjetskega sklada za mir. Na verskem polju pa je znan ekumenski delavec, saj je predsednik Konference evropskih Cerkva.

V SKUPŠČINI TUDI NEKOMUNISTI

Jugoslovanska zvezna skupščina začela spreminjati politično barvo. Prvič so v njej delegati, oziroma poslanci, ki ne pripadajo komunistični partiji. Hrvaški parlament je namreč izvolil člane nove delegacije Hrvaške v zvezni skupščini. Od dvanajstih delegatov jih osem pripada stranki, ki je zmagala na zadnjih političnih volitvah, se pravi Hrvaški demokratični skupnosti, katere voditelj je sedanji predsednik republike Hrvaške, dr. Franjo Tuđman. Ostali štirje delegati pripadajo Zvezi komunistov Hrvaške, stranki demokratične prenovе.

se kot plamenčki sveč, še bolj. In hkrati je zaslišal glasbo, ki ni bila podobna nobeni muziki, kar jih je čul pred tem vide-njem in po njem.

Spustil je veje, da so zagrnile brlogce, in stekel k noni in ji ves iz sebe govoril, kaj je doživel. Vlekel jo je k cipresi, ki je rasla tik ob kapelici. Nona je nerada šla z njim. Ko pa je razgrnil veje, tam ni bilo ničesar več.

»Dušice so ble, dušice,« je razlagal učitelju, »dušice vseh naših rajnih. Takrat sem jih videl, potem nikoli več. Nona mi ni verjela, a meni je blo težko, in sem jokal.«

Vsi so šli v Italijo in hiše so ostale prazne. Le dva človeka sta ostala: Gvido in Guštin. Guštin je bil še mlad in si je šel iskat ženo v Dalmacijo. Trikrat je odšel z nekim sorodnikom v revne obmorske vasice. Dvakrat v prazno, tretjič ni prišel sam; pripeljal je lepo Anko, lepo takó, da se je celo Gvido zaljubil. Skrivaj je nekaj časa hodil pod okno poslušat, kako se štemáta, a potem se je udaril po glavi in se spravil k pameti. Rekel si je trdo: »Gvido, ti si res en grešnik! Ma kaj imaš od tega, ko poslušáš štorijo od drugih? Sram te bodi!«

Zdaj so bili trije: on, Guštin in Anka, ki ji je kmalu začel praviti Dalmatinka. Tako so jo klicali tudi ljudje iz sosednje vasi.

Čez dobro leto so bili že štirje: rodila se je deklica, ki so jo krstili za Kristince.

(Dalje)